

ДЖОН ЧИЙВЪР КРАДЕЦЪТ ОТ ШЕЙДИ ХИЛ

Превод от английски: Николай Попов, 1981

chitanka.info

Казвам се Джони Хейк. Трийсет и шест годишен, висок метър седемдесет и осем по чорапи, тежа седемдесет и един килограма гол, а и сега, така да се каже, съм гол и разговарям в тъмното. Заченат съм в хотел „Сейнт Реджис“, роден съм в презвитерианска болница, израснах в Сътън Плейс, кръстен съм и получих първото си причастие в църквата „Сейнт Бартоломею“. Тренирах в клуба „Сивите голфове“ и играх футбол и бейзбол в Сентръл парк. Научих се да дърдоря на покривите на кооперациите в Ист Сайд и срещнах жена си (Кристина Луис) на един от ония големи балове в Уолдорф. Служих четири години във флотата, имам четири деца и живея в предградие, наречено Шейди Хил. Къщата ни е хубава, с градина и място за печене на месо. През летните вечери аз седя там с децата и надничам в деколтето на Кристина, когато се навежда да посоли бифтеците, или просто зяпам към небето. Вълнувам се, както се вълнувам и от по-смели и опасни начинания. Мисля, че това са точно „мъките и сладостите“ на живота.

Веднага след войната постъпих при един фабрикант и мислех да остана там за цял живот. Фирмата беше старомодна, тоест собственикът можеше да те мести от една работа на друга — навсякъде си буташе гагата: от завода в Джързи до преработвателната фабрика в Нашвил, държеше се така, сякаш, както си е дремел, предприятието му само се е навило на неговия пръст. Избягвах да се пречкам на пътя му и в негово присъствие стоях с такова послушание, като че той ме е създал от глина със собствените си ръце и ми е вдъхнал огъня на живота. Беше от оня тип деспоти, които се нуждаят от фасада. Тази роля изпълняваше Джил Бъкнам. Той беше дясната ръка на стареца, фасадата и миротворецът. В състояние беше да гарнира всяка сделка с онази човечност, която липсваше на господаря, но започна да отсъства от кантората — първо за ден-два, а после за две седмици и по-дълго. Щом се върнеше, оплакваше се от болки в стомаха и преумора на очите, но всеки знаеше, че е пиян. И това не беше чудно, защото прекомерното пиене е част от задълженията му към фирмата. Старецът търпя цяла година и най-после влезе една сутрин в стаята ми и поръча да отида в апартамента на Бъкнам и да му кажа, че е уволнен.

Беше нечестно и подло да пращаш едно момче да уволнява председателя на директорския съвет. Бъкнам беше мой началник и много по-възрастен от мене; от снизхождение понякога ме черпеше

нещо за пиене, но старецът процедираше така и аз знаех как трябва да постъпя. Позвъних в апартамента на Бъкнам и мисис Бъкнам ми каза, че мога да видя Джил още същия следобед. Обядвах сам, повъртях се в кантората до три часа и тръгнах пеша от службата ни в центъра на града до жилището на Бъкнам към Източна Седемдесета улица. Беше началото на есента — вече се играеха бейзболните мачове от Уърлд Сирийс — и над града надвисваше гръмотевична буря. Когато стигнах дома на Бъкнам, вече се чуваше тътенът на далечните гръмотевици и миришеше на дъжд. Отвори ми мисис Бъкнам и на лицето ѝ бяха изписани всички неприятности от изтеклата година, набързо прикрити с дебел слой пудра. За първи път виждах толкова погаснали очи. Облечена бе в една от ония старомодни рокли за градински увеселения с големи цветя по нея. (Знаех, че имат три деца в колеж, шхуна с платен човек да я поддържа и много други разходи.) Джил лежеше и мисис Бъкнам ме въведе в спалнята. Бурята всеки миг щеше да се разрази и над всичко се стелеше нежен полумрак, така напомнящ зазоряване, че ние трябваше да спим и да сънуваме, а не да си разменяме лоши новини.

Джил беше весел, ласкав и непринуден. Каза, че се радва да ме види. При последното си пътуване до Бермуда купил много подаръци за децата ми, но забравил да ги изпрати.

— Нали ще донесеш нещата, мила — обърна се той към жена си. — Помниш ли къде ги сложихме?

Тя се върна с пет-шест големи и скъпи на вид пакети и ги изсипа в скута ми.

Аз се възхищавам от децата си и обичам да им правя подаръци. Жестът на семейство Бъкнам ме очарова. Това беше хитрост, разбира се — нейна, предполагам, — една от многото, с които през изминалата година се е мъчила да запази самочувствието в дома им. (Забелязах, че опаковката е стара. Когато се прибрах вкъщи, намерих в пакетите няколко овехтели кашмирени пуловери от дъщерите на Джил и едно шотландско кепе с мазна кожена лента отвътре. Това още повече засили чувството ми на симпатия към изпадналото в беда семейство Бъкнам.) С куп подаръци за децата и съчувствие, бликащо от всеки ъгъл, аз нямах сърце да им нанеса удара. Поговорихме за мачовете от Уърлд Сирийс, за някои дреболии в службата, а когато заваля и задуха вятър, помогнах на мисис Бъкнам да затвори прозорците. После си

тръгнах, взех ранен влак и в бурята се прибрах в къщи. Пет дни по-късно Джил Бъкнам се отказа завинаги от пиенето, върна се в службата, отново стана дясната ръка на стареца и най-напред хвана мен за гушата. Струва ми се, че ако съдбата беше предопределила да стана руски балетист, да се занимавам с художествена бижутерия, да рисувам баварски танцьори върху чекмеджетата на бюрата или пейзажи върху мидени черупки, да отида да живея в затънтено място като Провинстаун, едва ли щях да срещна по-странна сбирщина мъже и жени, с които се сблъсках в тази професия. Затова и реших сам да напусна.

Някога майка ми ме учеше, щом имам риза на гърба, да не говоря за пари, затова аз и в немотията си не желяех да говоря за пари. Така че няма да ви рисувам картината на преживяното през следващите шест месеца. Наех си кантора — местенце, където се побираха само маса и телефон. Пращах писма, но рядко получавах отговор, а телефонът можеше и да се откачи. Настъпеше ли време да търся пари назаем, нямаше към кого да се обърна. Майка ми мразеше Кристина, но мисля, че и нямаше много пари. Като дете, когато ми купуваше балтон или сандвич със сирене, винаги казваше, че нарушава принципите си. Имах много приятели, но дори и животът ми да бе заплашен, не бих се обърнал към някой от тях да ме почерпи, камо ли да му поискам петстотин долара назаем, а аз имах нужда от повече. Най-лошото е, че досега не успях да ви нарисувам що-годе точен портрет на жена си.

Сетих се за това една вечер, когато се готвехме да ходим на гости у семейство Уорбъртън. Кристина седеше пред огледалото на тоалетката и си слагаше обиците. Тя е красива жена в разцвета на младостта си и пълен невежа по отношение на паричните нужди. Има грациозен врат и гърдите ѝ светлеят при всяко трепване под роклята. Като гледах с какво достойнство и бодрост се възхищава от собствения си образ, аз няхах сили да ѝ кажа, че сме разорени. Тя бе донесла много радост в живота ми и сега, като я наблюдавах, в мен сякаш се отприщваше някакъв нов, светъл източник на енергия, който правеше стаята, картините на стената, надничащата през прозореца луна по-ярки и по-приятни. Истината щеше да я накара да плаче, да развали грима и доброто ѝ прекарване у Уорбъртънови. Накрая щеше да се

премести да спи в гостната. В нейната красота и силата, която упражняваше върху мен, имаше толкова истина, колкото и във факта, че бяхме превишили сметката си в банката.

Уорбъртънови са богати, но не общуват много; не се и мъчат. Тя е застаряваща мишка, а той от онзи тип хора, с които не бихте другарували в училище. Има лоша кожа и стържещ глас. Ръководи се от една-единствена фикс идея — разврата. Уорбъртънови винаги харчат пари и сте длъжни да говорите само за това с тях. Подът на техния преден хол е от черно-бял мрамор, донесен от стария Риц. Вилата в Сий Айланд в момента се зазимява. Те ще отлетят за десет дни в Давос да купят чифт коне за езда. Строят ново крило на къщата.

Тази вечер ние закъсняхме, но семействата Мезерв и Чесни бяха вече там. Карл Уорбъртън го нямаше още и Шийла се безпокоеше.

— За да стигне гарата, Карл трябва да прекоси едно ужасно предградие — каза тя, — а носи със себе си хиляди долари. Страхувам се да не го нападнат...

Но Карл си дойде и разказа един мръсен виц на смесената компания, после отидохме да вечеряме. Това бе от оня вид приеми, за който всеки е взел предварително душ и е облякъл най-новите си дрехи, а някоя стара готвачка от зори е белила гъби и вадила месото от щипките на рацете. Аз исках да се забавлявам. Такова беше желанието ми, но то не можа да ме откъсне от земните ми грижи. Чувствах се като на някой ужасен рожден ден от детството си, на който майка ми ме е завела с хиляди заплахи и обещания. Вечерята свърши в единайсет и половина и се прибрахме в къщи. Останах в градината да допуша една от пурите на Карл Уорбъртън. Беше четвъртък вечер и моите чекове нямаше да се появят преди вторник. Длъжен бях да предприема нещо спешно. Когато се качих горе, Кристина спеше, заспах и аз, но отново се събудих в три часа.

Сънувах, че завивам хляб с цветна хартия от старото ми предприятие. Видях в съня си едро заглавие, проточило се на цяла страница в известно списание:

ДАЙТЕ МАЛКО ЦВЯТ НА ХЛЯБА СИ!

Страницата бе изпълнена с множество хлябове с цвета на скъпоценни камъни — тюркоазен хляб, рубинен хляб, хляб с цвета на смарагд. Насън идеята ми се стори добра, ободри ме. Но щом се събудих в тъмната стая, аз се почувствах измамен. Натъжих се и отново се върнах към объркания си живот, пак си спомних за старата си майка, която живее в един хотел в Кливланд. Представих си как се облича, за да слезе и вечеря в трапезарията на хотела. Виждах я във въображението си нещастна — сама сред непознати. Да, но когато обърнесе глава към мен, забелязвах как във венците ѝ все още стърчат няколко хапливи зъба.

Тя ме изпрати в колеж, уреждаше да прекарам ваканциите си сред приятни кътчета на природата, подклаждаше амбициите ми такива, каквито са и сега, но с горчивина се противопостави на женитбата ми и оттогава отношенията ни се изостриха. Често съм я канил да дойде и живее с нас, но тя все отказва и винаги с лошо чувство. Пращам ѝ цветя и подаръци, пиша ѝ всяка седмица, но вниманието само засилва убеждението ѝ, че бракът ми е катастрофа и за двамата ни. Спомних си презрамките на престилката ѝ. Като дете тя ми приличаше на жена, чиито презрамки сякаш са прехвърлени през Атлантика и Пасифика; извиваха се като следи от самолет по целия небосвод. Сега си мислех за нея без протест и загриженост — мъчно ми беше само, че всички изхабени усилия са възнаградени с толкова малко светли чувства и че не можехме да изпием чаша чай заедно, без да предизвикаме най-различни неприятни усещания. Мечтаех да поправа всичко това, да разиграя отново отношенията с майка си на един по-прост и човешки фон, където стойността на моето образование няма да извиква такива мрачни чувства. Желаях да преживея всичко отново в някоя блажена Аркадия, да се държим и двамата различно, така че да не мисля в три часа през нощта лошо за нея, да ѝ спестя на стари години самотата и пренебрежението.

Приближих се по-близо до Кристина, в сферата на нейната топлина, и изведнъж се почувствах добър и доволен от всичко, но тя се отмести, както спеше. Закашлях се. И после втори път. Кашлях силно. Не можах да спра, затова отидох в тъмната баня и изпих чаша вода. Застанах на прозореца, загледан към градината. Духаше ветреца. Той сякаш променяше посоката си. Шумеше като утринен зефир — въздухът бе изпълнен със звуци, които наподобяват душ, — усещах го

приятно на лицето си. Зад тоалетната имаше цигари, аз запалих една и се готвех да си легна. Но когато поех дима, той така преряза гърдите ми, че си помислих: ето, ще умра от белодробен рак.

Изпитвал съм всякакъв вид глупава меланхолия — страдал съм от носталгия по страни, където не съм бивал, мечтал съм да постигна невъзможното, но всички тия настроения бяха нищожни в сравнение с предчувствието ми за смъртта. Хвърлих цигарата в чинията, опънах гръб, но болката само се изостри. Бях убеден, че разложението е започнало. Не липсваха приятели, които щяха да си спомнят с добро за мене, Кристина и децата щяха сигурно да запазят с любов жива паметта ми. Замислих се отново за парите, за съпрузите Уорбъртън, за чековете без покритие, които пътуваха към банката. Парите сякаш съвсем затъмниха любовта. Жадувал съм за жени, ставал съм зелен от ревност, но сега ми се струваше, че никога за нищо не съм жадувал така, както тази нощ се стремях към парите. Върнах се в спалнята и отворих килера. Намъкнах един черен пуловер, обух панталони и сини гуменки. После заслизах по стълбите и излязох от къщи. Луната се бе скрила и нямаше много звезди, но въздухът над дърветата и живите плетове бе наситен с дрезгава светлина. Заобиколих градината на Тренхолмсови и с леки стъпки по тревата се отправих по алеята към къщата на Уорбъртън. От отворените прозорци не идваше никакъв шум, чух само тиктакането на часовник. Изкачих предните стъпала, отворих стъклената врата и тръгнах по пода, донесен от стария Риц. В мъждивата нощна светлина, която проникваше от прозорците, къщата приличаше на раковина или охлюв, приели формата на своето съдържание.

Чух звъна на металическия гердан и плочката с номера на кучето — и миг след това старият ловджийски пес на Шийла изтича в хола. Аз го погалих зад ушите и той се върна в леглото си, изръмжа и заспа. Познавах къщата не по-лошо от своята. Стълбата бе покрита с килим и аз сложих крак на едно от стъпалата, за да се уверя, че тя не скърца. После тръгнах нагоре. Всички врати на спалните бяха отворени. От спалнята на Карл и Шийла, където при многолюдни приеми често бях оставял балтона си, долиташе тежко дишане. Задържах се секунда на прага, за да се ориентирам. В полумрака се виждаше леглото и един стол с праметнати на него панталони и сако. Вмъкнах се бързо в стаята, взех от вътрешния джоб на сакото дебела пачка банкноти и се

запътих обратно към хола. Изглежда, силната възбуда ме е направила несръчен, защото Шийла се събуди. Чух я да казва:

— Не чу ли някакъв шум, мили?

— От вятъра е — измънка съпругът, после и двамата отново притихнаха.

В хола се намирах в безопасност — в безопасност от всичко, но не и от себе си. Сякаш бях изпаднал в нервен припадък. Устата ми пресъхна, сърцето изстиваше, краката ми се подгъваха. Държах се за стената и едва пристъпах. Слязох по стълбата, здраво стиснал перилото, и зашеметен се измъкнах от къщата.

Прибрах се в своята тъмна кухня и изпих три-четири чаши вода. Трябва да съм стоял половин час и повече до мивката, преди да се сетя да погледна портфейла на Карл. Слязох в зимника и заключих вратата, после запалих лампата. В портфейла имаше малко повече от деветстотин долара. Угасих осветлението и пак се върнах в тъмната кухня. О, никога не съм предполагал, че човек може да бъде толкова нещастен, мозъкът му да бъде разделен на безброй кутийки, пълни догоре с угризение на съвестта! Къде останаха богатите реки с пъстърва от младостта и другите невинни забавления? Влажният мирис на буйните води, иглолистната гора след проливен дъжд, летният ветрец при откриването на риболова с дъх на трева като този на кравите. Главата ти се замайва и всичките реки са пълни (поне така си въобразявах в тъмната кухня) с пъстърва, нашето потънало съкровище. Заплаках.

Както казах, Шейди Хил е предградие, достъпно за критиката на плановици, авантюристи и лирични поети, но ако работиш в града и трябва да отглеждаш деца, мисля, че по-добро място едва ли би могло да се намери. Вярно е, че съседите ми са богати, което в случая означава свободно време, съвсем разумно използване от тях. Те пътуваха по света, слушаха музика и когато се случеше да купят книга на някое летище, избираха Тукидид, а понякога и Тома Аквински. Караха ги да строят противовъздушни скривалища, а те садяха дървета и рози, които правеха градините им разкошни, изпълнени с блясък. Ако следващата сутрин видех през прозореца на кухнята зловещо вонящите развалини на голям град, шокът от спомена за снощната ми

постъпка едва ли щеше да бъде по-кошмарен. Моралното дъно на моя свят бе пропаднало, без да затъмни и на йота слънцето. Облякох се крадешком — защо са му на изчадието на мрака веселите гласове на семейството — и хванах ранния влак. Габардиненият костюм трябваше да лъха на чистота и честност, но аз бях едно жалко същество, чиито стъпки бяха взети за шума на вятъра. Прегледах вестника. Съобщавах за обир в Бронкс, при който задигнали трийсет хиляди долара, предназначени за заплати. Някаква дама от Уайт Плейнс се прибрала от прием вкъщи и открила, че са откраднали кожите и бижутата ѝ. Медикаменти на стойност шейсет хиляди долара били изнесени от един склад в Бруклин. Почувствах се по-добре, когато установих, че съм извършил нещо съвсем обикновено. Но само малко по-добре, и то за късо време. Отново се изправих пред констатацията, че съм просто крадец и мошеник, извършил нещо крайно осъдително и против нормите на всяка известна религия. Откраднах, нещо повече — влязох с взлом в къщата на приятел и наруших всички неписани закони, на които се крепи обществото. Съвестта така терзаеше душата ми — като човката на хищна птица, — че лявото ми око получи тик и отново бях на ръба на пълния нервен припадък. Влакът стигна до града и аз отидох в банката. На излизане едва не ме блъсна едно такси. Уплаших се не толкова за костите си, а за това, че можеха да намерят в джоба ми портфейла на Карл Уорбъртън. Когато се убедих, че никой не ме гледа, изтрих портфейла в панталоните си (да премахна отпечатъците от пръстите) и го пуснах в една кофа за боклук.

Помислих, че кафето ще ме успокои, влязох в близкия ресторант и седнах на една маса при непознат човек. Мръсните книжни подложки и полупразните чаши с вода не бяха вдигнати, а пред мястото на непознатия имаше трийсет и пет цента бакшиш, оставени от предишен посетител. Докато гледах менюто, с крайчеца на окото си видях как непознатият прибра в джоба си трийсетте и пет цента. Ама че мошеник! Станах и напуснах ресторанта.

Влязох в канторката си, окачих шапката и палтото, сложих си ръкавелите, въздъхнах и се загледах в пространството, сякаш ей сега щеше да започне ден, пълен с дръзновение и решимост. Не бях запалил лампата. Не мина много време и в стаята до мене влезе някой. Чух как съседът ми леко и после по-силно се изкашля, драсна клечка кибрит и се залови за работата си.

Стените бяха тънки, направени наполовина от матирано стъкло и наполовина от шперплат, така че между канторите нямаше никаква звукова изолация. Извадих от джоба си цигара и крадешком, като у Уорбъртънови, изчаках на улицата да забръмчи камион и чак тогава драснах клечка. Възбудата на подслушването ме завладя напълно. Съседът ми се мъчеше да продаде уран по телефона. Прилагаше следната техника: отначало бе вежлив, после ставаше противен. „Какво става с вас, мистър Х? Не искате ли да спечелите малко пари? — След това ставаше язвителен. — Съжалявам, че наруших спокойствието ви, мистър Х. Мислех, че все ще можете да отделите шейсет долара.“ Набра дванайсет номера, без да успее да намери купувачи. Аз се спотайвах, тих като мишка. Поиска информацията на Айдълуайлд, за да провери кога пристигат самолетите от Европа. Лондонският беше навреме. Самолетите от Рим и Париж имаха закъснение.

— Не, още не е дошъл — чух го да обяснява на някого по телефона. — Стаята му е тъмна.

Получих сърцебиене. После моят телефон започна да звъни. Звъня дванайсет пъти — броих ги — и после спря.

— Сигурен съм, сигурен съм — продължаваше да обяснява човекът от отсрещната стая. — Чувам как звъни телефонът му, но никой не отговаря. Той е един нещастен самотник, който си търси работа. Проверете сам, казвам ви, проверете сам. Нямам време да ходя оттатък. Проверете, ще ви дам номера — седем, осем, три, пет, седем, седем.

Щом сложи слушалката, аз шумно отворих и затворих външната врата, запалих лампата, затраках нарочно закачалките за дрехи, изсвирих някаква мелодийка с уста, тежко се отпуснах на стола зад бюрото и набрах първия дошъл ми наум телефонен номер. Случи се мой стар приятел — Бърт Хау — и той възкликна, като чу гласа ми:

— Ей, Хейки, убих се да те търся! Ти май си събрал чуковете си и си офейкал някъде.

— Да — отвърнах аз.

— Офейкал си — повтори той. — Просто си офейкал. А аз исках да поговоря с тебе за една сделчица, която може би ще те заинтересува. Ще свършиш работата наведнъж, няма да ти отнеме повече от три

седмици. Нещо като пладнешки грабеж. Хората са зелени, тъпи и набъкани с пари. Истински грабеж.

— Да — казах аз.

— Тогава дай да обядваме в дванайсет и половина в Кардин. Ще ти разкажа подробностите. Може, нали? — попита Хау.

— Добре — казах дрезгаво аз. — Благодаря ти много, Бърт.

— В неделя ходихме на бараката — разказваше човекът от съседната стая, когато аз затварях телефона. — Луиз я ухапа отровен паяк. Докторът ѝ направи някаква инжекция. Ще се оправи. — Набра друг номер и отново започна: — В неделя ходихме на бараката. Луиз я ухапа отровен паяк...

Възможно е човек, чиято жена е ухапана от отровен паяк, да отдели от свободното си време и да разкаже на трима-четирима приятели за случилото се, но възможно е също така паякът да е условен шифър или знак на съгласие за провеждането на нечестна сделка. Плаших се, че щом веднъж съм станал крадец, аз съм се оградил с крадци и спекуланти. Лявото ми око започна пак да мига. Невъзможността на част от съзнанието ми да издържи на укорите, които се сипеха от друга негова част, ме принуди да търся отчаяно вина у другите за сегашното си положение. Често бях чел във вестниците, че понякога разводите водят до престъпления. Бях петгодишен, когато родителите ми се разведоха. Това бе добра следа и аз бързо се насочих към нещо по-реално.

Баща ми отиде да живее във Франция и не бях го виждал десет години. Той писа на майка ми да му разреши да ме види. Тя ме подготвя за срещата с разкази за пиянството, жестокостта и разврата на стария. Летувахме в Нантъкет и аз се качих сам на кораба и продължих с влака до Ню Йорк. Срегнах баща си рано привечер в „Плаза“, но все пак добре си беше пийнал вече. Моят дълг и чувствителен младежки нос подуши джина в дъха му, а и забелязах, че се блъска в една маса и често повтаряше казаното. По-късно съзнах, че срещата сигурно е била мъчителна за шейсетгодишен човек като него. Вечеряхме и после отидохме да видим „Розите на Пикардия“. Когато се появи хорът, баща ми каза, че мога да имам което пожелаю от момичетата. Всичко било наредено. Мога да имам дори и една от солистките балерини. Ако бях почувствал, че баща ми е прекосил Атлантика, за да ми направи тази услуга, щеше да бъде различно, но аз почувствах, че е предприел

пътуването, за да навреди на майка ми. Уплаших се. Спектакълът се играеше в един от ония старомодни театри, които, изглежда, се крепят на ангели. Кафяво-златни ангели подпираха тавана и ложите; те сякаш подпираха и балкона, на който имаше около четиристотин зрители. Аз доста дълго зяпах тия прашни златни ангели. Ако в миг таванът бе рухнал върху главата ми, сигурно щях да изпитам облекчение. След представлението се върнахме в хотела да се измием преди срещата с момичетата. Баща ми се изтегна за минута на леглото и захърка. Аз задигнах портмонето му с петдесет долара и прекарах нощта на централната гара. Рано сутринта потеглих обратно за Удс Хоул. Така че цялата история бе обяснима, включително и яростта на чувствата, които ме обзеха в горния хол на Уорбъртънови; наново съм преживял сцената от „Плаза“. Тогава не по моя вина бях откраднал, не по моя вина бях отишъл у Уорбъртънови. Виновен беше баща ми. После си спомних, че той е погребан преди петнайсет години във Фонтенбло и вече се е превърнал на прах.

Отидох в тоалетната, измих ръцете и лицето си, наквасих косата си обилно и се вчесах. Беше време за обед. Мислех си с тревога за срещата, която ме очакваше. Чудех се защо съм изненадан от лекотата, с която Бърт Хау употребяваше думата „грабеж“. Надявах се, че ще престане да я повтаря.

Тази мисъл се стрелна в ума ми и аз усетих, че тикът на окото се пренася и на бузата ми. Изглежда, че глаголът се бе настанил в английския език като отровна въдичка. Вършил съм прелюбодеяния, но думата „прелюбодеяние“ нямаше власт над мене. Напивал съм се, но думата „пиянство“ не носеше особена сила. Само думата „крада“ и всички свързани с нея съществителни, глаголи и наречия тероризираха нервната ми система, сякаш подсъзнателно бях стигнал до някакво ново учение, при което кражбата предхожда всички други грехове, изброени в десетте божии заповеди, и беше белег за духовна смърт.

Когато излязох на улицата, небето беше притъмняло. Навсякъде светеха лампи. Взирах се в лицата на хората, за да откроя някакъв признак на честност в този престъпен свят. На Трето Авеню видях младеж с тенекиено канче в ръка, затворил очи с надеждата да мине за слепец. Но печатът на слепотата, поразителната невинност на горната част на лицето се опровергаваше от свъсеността и бръчките около очите на човек, който сигурно добре вижда чашите си на бара. На

Четирийсет и първа улица висеше още един сляп просяк, но не спрях да разгледам очните му кухини, защото знаех, че не мога да установя достоверността на всеки просяк в града.

„Кардин“ е мъжки ресторант на Четирийсета улица. Оживлението и блъскането във вестибюла ме притесняваше. Момичето от гардероба, предполагам, забеляза тика на окото ми и ми отправи състрадателен поглед.

Бърт стоеше на бара. Поръчахме си пиене и заговорихме за работата.

— За сделка като тая човек трябва да се срещне в някоя затънтена улица — каза той. — Става дума за глупаци, пари и прочие. Това са три момчета. П.Дж. Бърдет е един от тях. Помежду си имат цял милион за изхвърляне. Някой трябва да им го открадне и защо да не бъдеш ти.

Сложих ръка на лявата страна на лицето си, за да прикрия тика. Опитах се да отпия от чашата и разсипах джина върху дрехите си.

— И тримата току-що са завършили колежа — продължи Бърт. — Имат толкова пари, че и да бръкнеш дълбоко в джоба им, все едно бълха ще ги ухапе. Така че, за да участват в такава кражба, единственото, което трябва да направиш...

Тоалетната беше в другата страна на ресторанта, но аз успях да се добера до нея. Напълних мивката със студена вода и потопих лицето си. Бърт ме последва в умивалнята. Докато се бършех с една книжна салфетка, той каза:

— Слушай, Хейки, нямаше да се бъркам, но сега, когато ти прилоша, мога да ти кажа, че изглеждаш ужасно. Още щом те видях, разбрах, че нещо не е наред. Не знам от какво е — ядене, опиати, неприятности, — но работите са по-напреднали, отколкото си представяш, и може би трябва да вземеш мерки. Не се сърдиш, нали?

Казах, че ми е лошо и останах в тоалетната, докато той си отиде. После получих шапката си и още един състрадателен поглед от гардеробиерката. Прочетох във вестника, оставен на стола до гардероба, че бандити са обрели една банка в Бруклин и задигнали осемнайсет хиляди долара.

Шляех се по улиците и се чудех как ли бих изглеждал като джебчия и крадец на дамски чанти. Гледах арките и шпилите на Сейнт Патрик, но те ми напомняха само кутии за събиране на

милостиня. Прибрах се в къщи с редовния влак и гледах през прозореца мирния пейзаж и пролетната вечер. Струваше ми се, че рибарите, самотните къпеци се, пазачите на прелезите, играещите топка на пясъка, влюбените, които не се стесняват от своите занимания, собствениците на малки лодки, старците картоиграчи в пожарната команда — ето хората, които кърпят големите дупки в живота, направени от такива като мен.

Кристина беше от оня тип жени, които се отбиваха при секретарката на своя випуск от колежа, за да научи какви мероприятия ѝ предстоят, и се връщаше замаяна от разнообразието на своите дейности и интереси. Като изключим някои непредвидени занимания, нека видим какво имаше да върши в един обикновен ден. Да ме откара до влака. Да поправи ските. Да ангажира тенис корта. Да купи вино и провизии за месечния банкет на Société gastronomique du Westchester Nord^[1]. Да потърси няколко дефиниции в Ларуса. Да присъства на симпозиума на жените от Лигата на гласоподавателите, посветен на състоянието на канализацията. Да отиде с вечерно облекло на приема в чест на лелята на Бобси Нийл. Да оплеви градината. Да оглади престилката на полудневната домашна прислужница. Да напише на машина две и половина страници от своя труд върху ранните романи на Хенри Джеймс. Да изпразни кошчетата за боклук. Да помогне на Табита с вечерята на децата. Да поиграе с Рони бейзбол. Да си сложи ролките за коса. Да повика готвачката. Да посрещне влака. Да се окъпе. Да посрещне в седем и половина гостите си на френски. В единайсет да им каже *bon soir*^[2]. Еврика! Може би ще кажете, че е горда, но тя е просто жена, която се забавлява в преуспяваща, млада страна. Все пак, когато тази вечер ме посрещна на гарата, на мен ми беше трудно да се издигна до цялата тази жизнерадостност.

Тази неделя бе мой ред да събирам пари в дискоса на утринното причастие, а съвсем не бях във форма. Посрещнах благочестивите погледи на приятелите си с твърде крива усмивка и после коленичих до един стреловиден прозорец със стъклопис, направен сякаш от дъната на бутилки за вермут и бургундско вино. Възглавницата за коленичене имитираше кожа, подарена от някое братство или благотворително дружество; тя беше заменила една от старите

подложки в тютюнев цвят, вече пропукала се по краищата, от която се подаваше слама и трева и издаваше мирис на оборски ясли. Миризмата на слама и трева, кандилата, свещите, трепкащи от дъха на пастора, влагата в тази лошо отоплена каменна сграда ми бяха така близки и познати още от дете, както миризмите и шумовете в кухнята и детската стая у дома, но тази сутрин те ми се сториха особено натрапчиви и аз почувствах, че ми се завива свят. Тогава чух отдясно, в дюшемето, зъбите на плъх да скърцат като свредел в твърдия дъб. „Господи, господи, господи — казах на глас аз с надеждата да уплаша плъха. — Господи боже и цялото ти войнство, небето и земята са пълни с твоето величие!“ Малобройното паство измънка своето амин, което прошумя като плахи стъпки, а гризачът продължаваше да стърже в пода. След време, може би защото бях погълнат от шума на плъха или защото миризмата на влагата и сламата ми бяха подействали приспивно, когато погледнах през пръстите на ръцете си и видях, че пасторът е надигнал потира с виното, разбрах, че съм пропуснал причастието.

Вкъщи погледнах неделния вестник, за да видя какви кражби са станали. Имаше много. Обири на банки, разбити сейфове на хотели и задигнати скъпоценности, камериерки и лакеи, вързани за кухненски столове, кожени палта и диаманти, откраднати от работилници, ограбени с взлом деликатесни магазини, складове за пури и заложни къщи. Някой бе откраднал и една картина от Кливландския институт за изящни изкуства. Късно следобед събирах листа. Нима можеше да има нещо по-тъжно от това да чистиш алеята от почернелите есенни листа под бледото, на ивици пролетно небе?

Докато събирах листата, при мен дойдоха синовете ми.

— У Тоблърови играят бейзбол. Всички са там — каза Рони.

— А вие защо не играете? — попитах аз.

— За да играеш, трябва да си поканен — каза Рони през рамото си и децата си отидоха. Чак сега чух одобрителните викове от играта, на която не бяхме поканени. Тоблърови живееха по-надолу от нас. С настъпването на вечерта оживените гласове звучаха все по-ясно и по-ясно. Долавях дори дрънкането на леда в чашите и слабите одобрителни възгласи на жените.

Защо не ме поканиха да играя бейзбол у Тоблърови? Чудех се. Защо са ни изключили от тези прости удоволствия, от веселата компания? Отнели ми бяха далечния смях, виковете, блъскането на

врати, които сякаш придаваха яркост на мрака. Защо не ме поканиха да поиграя бейзбол? Защо общественото големеене, кариеризмът всъщност, изключваше от една игра на бейзбол такъв порядъчен човек като мене? Що за свят е това? Защо трябва да стоя в здрача сам с мъртвите листа? Студени тръпки ме побиха, когато почувствах колко съм изоставен, самотен и забравен.

Ако презирам някого — това са слабоумните сантиментални хора, всички ония меланхолици, които от излишък на съчувствие пропускат радостта от собственото си съществуване и вегетират безлични в живота като човешка мъгла, проявяваща съжаление към всички наоколо. Просякът без крака на Таймс Скуеър, начервената старлица, която сама си говори в подземната железница, екхибиционистът в обществената тоалетна, пияницата, строполил се на стълбите на метрото, възбуждат у тях нещо повече от съжаление. Един поглед, и те самите се превръщат в тия нещастници. Нещастниците сякаш газят неудовлетворените им души и ги оставят в полумрака в състояние, което много наподобява сцена на затворнически бунт. Разочаровани от себе си, те винаги са готови да се разочароват и от останалите като нас. Нощем в леглото си мислят за човека, спечелил огромна сума на конни състезания, но загубил квитанцията за внесените пари, за прочутия романист, чийто капитален труд са изгорили по погрешка, за Самюел Тилдън, загубил президентските избори заради нечестните машинации на избирателната колегия. Мразя тази компания, но ми е два пъти по-тежко, че и аз се числя в нея. Сега гледам на звездна светлина голия дрян и си мисля колко тъжно е всичко!

В сряда имах рожден ден. Сетих се в средата на следобед в кантората и мисълта, че Кристина може да ме изненада с гости, ме накара да скоча от стола задъхан. После реших, че това едва ли ще се случи. Но приготовленията на децата ме изправяха пред емоционален проблем. Не виждах как ще издържа.

Излязох рано от службата и преди да взема влака, изпих две питиета. Кристина ме посрещна на гарата с вид на човек, доволен от всичко, и аз успях да прикрия тревогата си. Децата бяха облекли чисти дрехи и така възторжено ми пожелаха честит рожден ден, че се

почувствах ужасно. На масата имаше куп дребни подаръци, направени от самите деца — копчета за ръкавели, бележник и т.н. При дадените обстоятелства аз мислех, че се държа много духовито: сложих на главата си малка клоунска шапчица, духнах свещите на тортата, благодарих им, но тогава стана ясно, че има още един подарък, големия подарък. След вечеря ме помолиха да остана в стаята, а Кристина и децата излязоха вън. После дойде Джуни и ме заведе зад къщата, където се бяха струпали всички. На стената бе облепната сгъваема алуминиева стълба с картичка, превързана с панделка, и аз извиках, сякаш някой ме бе ударил по главата:

— По дяволите, какво значи това?

— Мислехме, че ще ти трябва, татко — каза Джуни.

— За какво ми е притрябвала стълба? Да не съм... да не съм крадец?

— Ами прозорците против буря? Мрежите...

Обърнах се към Кристина.

— Да не съм бълнувал в съня си?

— Не — отвърна Кристина. — Не си бълнувал в съня си.

Джуни се разплака.

— Можеш да изчистиш листата от улуците — каза Рони. Двете момчета ме гледаха навъсени.

— Все пак трябва да признаеш, че подаръкът е твърде необикновен — казах на жена си.

— Господи! — възкликна Кристина. — Хайде, деца. Да си вървим. — Тя ги поведе към вратата на терасата.

Мотях се из градината до тъмно. На втория етаж запалиха лампите. Джуни все още плачеше, а Кристина й пееше. После стана тихо. Почаках да светне в нашата спалня и малко след това се качих горе. Кристина седеше по нощница пред тоалетката. Очите й бяха подуты от сълзи.

— Опитай се да разбереш — започнах аз.

— Няма какво да разбирам. Децата месеци наред пестиха, за да ти купят тази проклета стълба.

— Не знаеш през какви неприятности съм минал напоследък — оправдавах се аз.

— И през ада да си минал, пак няма да ти простя — каза тя. — Не си минал през нищо такова, което да оправдае поведението ти. Цяла

седмица я криха в гаража. Чудесни са.

— Тия дни не бях на себе си.

— Аз ли не знам, че не си бил на себе си! — извика тя. — Как чаках да излезеш сутрин и се боях, когато наближеше да си дойдеш вечер.

— Не съм бил чак толкова лош — казах аз.

— Беше същински ад — каза тя. — Ти беше рязък с децата, отвратителен с мен, груб с приятелите си и злобен зад гърба им. Просто ужас!

— Искаш да си отида?

— О, господи, и още как. Тогава ще си отдъхна.

— А децата?

— Питай адвокатата ми.

— Добре, ще се махна.

През хола отидох в килера, където държахме куфарите. Измъкнах моя куфар и открих, че кучето на децата е изгризало от едната страна целия кожен кант по края. Помъчих се да намеря друг и куп куфари се стовариха върху главата ми и ожулиха ушите ми. Помъкнах куфара, зад който се повлече отпращият му кант, и влязох в спалнята.

— Гледай! — казах гневно аз. — Кучето е изгризало кожения ръб на куфара. — Жена ми дори не обърна глава. — Цели десет години съм влагал по дващест хиляди долара годишно в този дом — извиках аз — и когато дойде време да си вървя, нямам и един сносен куфар! Всеки си има куфар. Дори и котката има хубава чанта за пътуване.

Отворих шкафа с ризите. Там имаше само четири чисти ризи.

— Нямам чисти ризи дори за седмица! — отново изкрещях аз.

Набутах в куфара едно-друго, нахлупих шапката и с почти маршова стъпка се отправих навън. Поколебах се за миг дали да взема колата, дори влязох в гаража да я огледам. После видях обявлението „Продава се“, което висеше на къщата, откакто отдавна, много отдавна я купихме. Избърсах праха от тенекията, взех пирон и камък, отидох пред къщата и заковах обявлението на един клен. Запътих се към гарата. Разстоянието е около миля. Дългото парче кожа се влачеше след мен. Спрях и опитах да го откъсна, но не успях. На гарата узнах, че следващият влак заминава в четири часа сутринта. Реших да чакам. Седнах на куфара и като минаха пет минути, поех обратно за къщи.

На половината път видях Кристина да бърза по улицата, някак твърде лятно облечена: с пуловер, пола и гуменки — първите неща, които е имала подръка. Върнахме се заедно и си легнахме.

В неделя играх голф. Играта свърши късно, но аз исках да поплувам в клубния басейн, преди да се прибера вкъщи. При басейна нямаше никой освен Том Мейтланд. Той е мургав, приятен мъж, много богат и мълчалив. Изглежда затворен. Съпругата му е най-дебелата жена в Шейди Хил и никой не обича твърде децата им. Мисля, че е от оня тип хора, чиито приеми, приятелства, любовни приключения и бизнес почиват като някаква сложна надстройка — кула от кибритени клечки — върху меланхолията, останала от ранната младост. Едно духване, и ще се сгромоляса. Спрях да плувам почти по тъмно. Клубът бе осветен и от верандата долиташе шумът на вечерящите. Мейтланд седеше на ръба на басейна, потопил крака в светлосинята вода, с дъх на хлор като Мъртвото море. Подсушавах се, когато минах край него, и го попитах дали няма да се окъпе.

— Аз не мога да плувам — каза той. Усмихна се, отвърна поглед, сетне прикова очи в тихата, прозрачна вода на басейна, обгърната от вечерта. — Някога вкъщи имахме басейн — продължи той, — но не успях да се науча да плувам. Тогава по цели дни свирех на цигулка.

Стоеше там, четиридесет и пет годишен, най-малко милионер, а не можеше да плува. Предполагам, че не бе имал и много случаи да бъде така откровен. Докато се обличах, идеята се появи сама, без моя помощ в главата ми — следната ми жертва щеше да бъде семейство Мейтланд.

Няколко нощи по-късно се събудих в три часа. Отново ме налегнаха мисли за объркания ми живот — за майка ми в Кливланд, за напуснатото предприятие. Отидох в банята да изпуша една цигара, преди да си спомня, че умирам от рак и скоро ще оставя вдовица и сираци без нито един долар. Облякох се, обух сините гуменки, надникнах през отворените врати на детските стаи и излязох. Времето беше облачно. Минах през задните градини и стигнах ъгъла. После прекосих улицата и завих към алеята за гаража на Мейтланд. Вървах по тревата до самия чакъл. Вратата беше отворена и аз се вмъкнах в къщата, възбуден и уплашен като при Уорбъртънови. В здрачната тъмнина имах чувството, че съм безпльтен — същински дух. Тръгнах след носа си по стълбите към техните спални. Чух дълбоко дишане и

съзрях сако и панталони върху един стол. Посегнах към джоба на сако, но такъв нямаше. Това съвсем не беше сако от костюм, а една от ония лъскави и атлазени дрехи, каквито носят децата. Нямаше смисъл да търся портфейл в панталоните. Градинарят едва ли беше спечелил много от подстригването на тревата. Измъкнах са бързо от къщата.

Тази нощ повече не заспах. Стоях в мрака и си мислех за Том Мейтланд, Грейси Мейтланд, за Уорбъртънови и Кристина, за собствената си жалка съдба, за това колко по-различен е Шейди Хил нощем, отколкото при дневна светлина.

На следната нощ аз отново тръгнах — този път към Пютъррови. Те бяха не само богати, но се и биеха, щом се напият. Пиеха толкова много, че когато угасяха лампите, и гръм не можеше да ги пробуди. Както обикновено излязох малко след три часа.

Мислех си с тъга за своя произход — как съм бил заченат от една наконтена двойка след вечеря от шест блюда в някакъв хотел посред града. Майка ми все казваше, че ако не била пила толкова коктейли преди прочутата вечеря, едва ли съм щял да се появя на този свят. Мислех и за оня старец и вечерта в Плаза, за селянките с натъртените бедра от Пикардия, за всичките кафяво-златни ангели, които крепяха театъра, за ужасната си участ. Докато вървах към Пютъррови, изведнъж нещо остро прошумя в дърветата и градините като вихър над пожар, после усетих дъжда на ръцете и лицето си и се разсмях.

Защо не можех да кажа, че някой добър лъв ме е вкарал в правия път или непорочно дете, или далечните звуци на музика от черква, а то беше просто дъждът, който падаше на главата ми и чийто мирис усещах в носа си. Той ме освободи от костите във Фонтенбло и участта ми на крадец. Ако се бях постарал, сигурно щях да намеря и друг изход от неприятностите си. На шията ми няма примка. Живея на този свят по свое собствено желание. Докато ги имах, наследените от мен блага на живота не засягаха никого. А аз ги имах: връзката между мокрите коренчета на тревата и космите, които растяха по тялото ми, радостта, че съществувам и мога да се любувам на летните нощи, да обичам децата, да надничам в деколтето на Кристина. По това време вече стигнах до Пютъррови, погледнах тъмната къща, обърнах се и си отидох. Легнах и сънувах приятни сънища. Сънувах, че пътувам с лодка по Средиземно море. Съзрях някакви изтрити мраморни

стъпала, които водеха към водата, а самата вода беше синя, солена и мръсна. Вдигнах мачтата, опънах платното и стиснах дръжката на кормилото. Потеглих и много се чудех, че съм само на седемнайсет години. Е, човек не може да има всичко.

Не е вярно, както беше писал някой, че дъхът на царевичния хляб ни връща от смъртта. Връщат ни добродетелите на любовта и приятелството. На другия ден ми се обади Джил Бъкнам. Съобщи ми, че старецът е на смъртно легло, и ме попита дали не бих се върнал на работа. Отбих се при него и той ми обясни, че всъщност собственикът ме е преследвал, и аз с радост приех службата.

Вървах следобед по Пето Авеню и не можех да проумея как е възможно един свят, толкова мрачен до вчера, за миг да се преобрази и да стане така приятен. Тротоарите сякаш блестяха и във влака по пътя за в къщи аз се усмихвах на ония глупави момичета от рекламите за корсети в Бронкс.

Следващата сутрин взех аванс срещу заплатата си, сложих деветстотин долара в един плик, изтрих отпечатъците на пръстите и когато последните светлини в квартала угаснаха, се отправих към Уорбъртънови. Преди малко се бе излял дъжд, но сега не валеше. Нямаше нужда от особена предпазливост. Заобиколих къщата, влязох през отворената кухненска врата и оставих плика на масата в тъмната стая. Вече се отдалечавах от къщата, когато до мен спря дежурната полицейска кола. Един познат полицай свали стъклото и попита:

— Какво правите толкова късно навън, мистър Хейк?

— Разхождам си кучето — отвърнах весело аз. Куче не се виждаше, но те и не погледнаха. — Ей, Тоби! Ела, Тоби! Тук, Тоби! А, това се казва добро куче — извиках аз и се отдалечих, подсвирквайки си в мрака щастливо.

[1] Гастрономическо дружество на Уестчестър Норд. — Б.пр. ↑

[2] Добър вечер (фр.) — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.